

Кераміка Сергія Литвиненка

Образотворча колекція Українського Музею і Бібліотеки пишеться чисельними мистецькими творами відомих українських художників. Колекція складається із творів мистців, які не тільки жили і творили в Україні, але також тих, які в результаті воєнних та політичних ускладнень та советської окупації України, покинули рідну землю. Вони емігрували до таких країн як Америка, Канада, Південна Америка, Австралія або залишалися в країнах Західної Європи – у Франції, Німеччині, Англії. Систематично колекція поповнюється і творами сучасних мистців, які живуть і творять в Україні або поза нею.

Український мистець, який жив і творив у Львові в міжвоєнні роки та згодом емігрував у 1949 році до Америки, видатний скульптор Сергій Литвиненко (1899-1964), який всеціло посвятив себе мистецтву і розвитку мистецького середовища. У яких би обставинах не був мистець, він безперервно творив, організував, учив. Про нього я дещо писала у зв'язку з 80-ти літтям Музею у статті в "Сівачі" за 26 червня 2017 року. У нашій колекції маємо значну кількість скульптур Литвиненка. У додатку до скульптур також маємо декілька менш відомих його робіт – керамічних творів. Саме про цей аспект його творчості і є цей допис.

Сергій Литвиненко народився на Полтавщині. У роки боротьби за незалежність Української Держави служив в українському війську. Згодом, після війни вступив на студії до Краківської Академії Мистецтв (1924-1929) і до Парижу. Після студій повернувся в Галичину і поселився у Львові, де почав свою мистецьку кар'єру. У скорім часі Литвиненко, з небувалою сміливістю, відкрив свою мистецьку студію і з притаманною йому енергією, ентузіазмом та рішучістю взявся до праці.

У післявоєнні роки життя для

українців в Галичині було важким і невідрадним як економічно так і суспільно і політично. Згодом галицьке суспільство збудилося із застою і почалось потужне національне відродження. Одним із багатьох способів патріотичного вияву і національного ствердження було спорудження пам'ятників видатним особам та важливим історичним подіям. Для Литвиненка появилась можливість створити ряд скульптурних монументів, присвячених героїчним подіям та особливим подіям. Це включало також погруддя та скульптурні портрети значних суспільних, культурних та релігійних провідників. Серед найбільш відомих скульптур – нагробний пам'ятник "Каменярі" на могилі Івана Франка та інші, такі як скульптура сидячого Митрополита Шептицького, яка стояла перед Національним Музеєм, засновником якого він був. Ця скульптура була знищена 1947 року.

У додатку до скульптурних робіт, Литвиненко займався керамічним виробництвом. Він хотів впровадити новий вид у сучасну кераміку, застосовуючи стилізовані полтавські та київські мотиви в галицькій кераміці.

У Львові Литвиненко відкрив керамічну студію. Юрій Білюльов у своїй праці "Галицька скульптура" подає, що Литвиненко був директором керамічної кооперативи "ОКО" з 1933 по 1937 рік. Кооператива виробляла вази, чарки, тарілки і скульптури малої форми.

Після Другої Світової війни, втікаючи

від советської окупації, Литвиненко перебував у таборах для переселенців у Німеччині, спершу в Карлсфелді, а потім в Берхтесгадені. Незважаючи на несприятливі та обмежені можливості, Литвиненкові вдалося організувати мистецьку студію у тих таборах, де навчав скульптурній різьбі та кераміці. 1949 року Литвиненко емігрує до Америки та поселяється в Нью Йорку.

Нашому музею пощастило мати в колекції кілька зразків керамічних виробів Литвиненка - це ваза, виготовлена у Львові в кінці 1930-их років, два куманці (фігурна посудина для напою) та дві скульптури малого формату, які зображають колядників. Куманці і колядники підписані мистцем і були виготовлені в Берхтесгадені. Ваза і куманці прикрашені стилізованим полтавським рослинним мотивом.

Вазу музеєві подарувала Мотря Головінська. Власниками вази були

її батьки Леся і Лев Яцкевичі, близькі друзі мистця. Утікаючи від советської навали на захід, родина Яцкевичів була затримана, як більшість втікачів, у перехідному таборі в місті Штрасгоф, що в Австрії. Тут їх пограбували і тільки одну скриню вдалося врятувати, в якій крім особистих речей, була і ця ваза. Емігруючи до Америки, вазу привезли із собою.

Ми вдячні Мотрі Головінській за цей унікальний дарунок - твір видатного мистця і культурного діяча Сергія Литвиненка. Цей експонат не тільки збагатив нашу колекцію, але також висвітлює менш відомий аспект творчості мистця.

Любов Волинець

На світлинах: зразки кераміки роботи Сергія Литвиненка із колекції Українського Музею і Бібліотеки у Стемфордї, КТ

